

Lakialoite LA 45/2020 vp

Matias Marttinen kok ym.

Lakialoite laeiksi työsopimuslain, työaikalain, vuosilomalain ja opintovapaalain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Laissa on noin 50 paikallisen sopimisen kieltoa, jotka estävät paikallisen sopimisen järjestäytymättömissä yrityksissä. Tällä lakialoitteella poistetaan paikallisen sopimisen kiellot työlaeista ja tuodaan yritykset keskenään yhdenvertaiseen asemaan.

PERUSTELUT

Suomessa on noin 90 000 työnantajayritystä. Näissä mahdollisuus paikalliseen sopimiseen riippuu merkittävästi siitä, onko työnantaja järjestäytynyt vai ei eli noudattaako tämä työehtosopimusta työnantajaliittoon kuulumisen perusteella vai yleissitovuuden velvoittamana. Työsopimuslaki, työaikalaki, vuosilomalaki ja opintovapaalaki sisältävät yhteensä noin 50 paikallisen sopimisen kieltoa, jotka epäävät sopimismahdollisuuden yleissitovaa työehtosopimusta noudattavalta yritykseltä. Vaikka liittoon järjestäytyneissä työnantajayrityksissä voitaisiin sopia samoista ehdoista paikallisesti, ei tämä ole mahdollista järjestäytymättömissä yrityksissä.

Kiellot asettavat yritykset keskenään eriarvoiseen asemaan, kun järjestäytymisvapauttaan käyttäneet työnantajat eivät pääse samojen sopimismahdollisuuksien piiriin. Tämä antaa kilpailuedun liittoon kuuluville työnantajille, jotka nauttivat laajemmista jouston mahdollisuuksista työpaikkasopimisen osalta. Tilanne on jännitteinen perustuslain turvaamien yhdenvertaisuuden, yhdistymisvapauden ja sopimusvapauden näkökulmasta.

Lakialoitteella esitetään poistettavaksi kaikki lainsäädännön nimenomaiset paikallisen sopimisen kiellot, jotka rajoittavat paikallista sopimista työehtosopimuksen määräyksistä yleissitovassa kentässä. Muutoksella tuodaan järjestäytymättömät yritykset yhdenvertaiseen asemaan liittoon kuuluvien kanssa. Järjestäytymättömiä yrityksiä on Suomessa yli puolet kaikista työnantajayrityksistä.

Aloitteessa työntekijöiden suojelua on vahvistettu laajentamalla lain noudattamista valvovien viranomaisten oikeus valvoa myös yleissitovien työehtosopimusten vähimmäisehtojen noudattamista paikallisessa sopimisessa. Näin varmistetaan, ettei paikallisesti sovita työntekijöiden kannalta heikommista ehdoista kuin mitä järjestäytyneessä kentässä voidaan tehdä.

Lakialoite LA 45/2020 vp

Hallitusohjelmassa on kirjaus paikallisen sopimisen edistämisestä työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmän kautta. Lakialoite on linjassa hallitusohjelman kanssa, sillä työehtosopimukset määrittäisivät edelleen sopimisen alan. Lainsäädäntö ei kuitenkaan enää asettaisi automaattisesti järjestäytymättömiä yrityksiä liittoon kuuluvia huonompaan asemaan. Aloite tukee myös hallitusohjelman tavoitetta työllisyyden ja kilpailukyvyn kehittämistä paikallisen sopimisen laajentamisen myötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työsopimuslain 13 luvun 8 ja 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluvirasto- ja työehtosopimuslain (55/2001) 13 luvun 8 ja 12 §:n seuraavasti:

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

8 §

Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Työnantaja, jonka on noudatettava 2 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yleissitovaa työehtosopimusta, saa noudattaa tämän työehtosopimuksen soveltamisalalla myös sen tämän luvun 7 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä. Tällöin sovelletaan myös, mitä 7 §:n 2 momentin toisessa virkkeessä säädetään.

12 §

Valvonta

Työsuojeluviranomaiset valvovat tämän lain sekä yleissitovan työehtosopimuksen paikallisen sopimisen vähimmäisehtojen noudattamista. Työsuojeluviranomaisten on valvontatehtävässään ja erityisesti valvoessaan yleissitovien työehtosopimusten noudattamista toimittava kiinteässä

Lakialoite LA 45/2020 vp

yhteistyössä niiden työnantajien ja työntekijöiden yhdistysten kanssa, joiden tekemien yleissitovien työehtosopimusten määräyksiä työnantajien on 2 luvun 7 §:n mukaan noudatettava.

Työsuojeluviranomaisilla on pyynnöstä oikeus saada työnantajalta sekä yleissitovan työehtosopimuksen osapuolilta jäljennös valvonnan kannalta tarpeellisista asiakirjoista sekä yksityiskohdainen selvitys suullisesti tehdyistä sopimuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työaikalain (872/2019) 35 ja 47 § sekä
kumotaan 36 ja 37 § seuraavasti:

35 §

Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Työnantaja, jonka on noudatettava työehtosopimuslain 2 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yleissitovaa työehtosopimusta, saa noudattaa sen soveltamisalalla myös tämän lain 34 §:n nojalla solmittujen työehtosopimusten määräyksiä. Määräyksiä saadaan noudattaa työehtosopimuksen lakkaamisen jälkeen uuden työehtosopimuksen voimaantuloon saakka niissä työsuhteissa, joissa määräyksiä saataisiin soveltaa, jos työehtosopimus olisi edelleen voimassa.

47 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista, sen 11, 13 ja 14 §:n nojalla tehtyjä paikallisia sopimuksia sekä yleissitovan työehtosopimuksen paikallisen sopimisen vähimmäisehtojen noudattamista valvoo työsuojeluviranomainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

vuosilomalain 31 ja 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vuosilomalain (162/2005) 31 ja 37 § seuraavasti:

31 §

Yleissitovan työehtosopimuksen laista poikkeavat määräykset

Työnantaja, jonka on noudatettava työsopimuslain 2 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yleissitovaa työehtosopimusta, saa noudattaa sen soveltamisalalla myös työehtosopimuksen tämän lain 30 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä. Tällöin sovelletaan myös, mitä 30 §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä säädetään.

37 §

Valvonta

Työsuojeluviranomaiset valvovat tämän lain sekä yleissitovan työehtosopimuksen paikallisen sopimisen vähimmäisehtojen noudattamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

opintovapaalain 13 a ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opintovapaalain (273/1979) 13 a ja 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 13 a § laissa 66/2001, seuraavasti:

13 a §

Työnantaja, jonka on noudatettava työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 7 §:ssä tarkoitettua yleissitovaa työehtosopimusta, saa noudattaa sen soveltamisalalla myös työehtosopimuksen tämän lain 13 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä. Tällöin sovelletaan myös, mitä 13 §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä säädetään.

15 §

Tämän lain sekä yleissitovan työehtosopimuksen paikallisen sopimisen vähimmäisehtojen noudattamista valvovat yhteistyössä opetus- ja työvoima- sekä työsuojeluviranomaiset sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 45/2020 vp

Helsingissä 25.9.2020

Matias Marttinen kok
Pauli Kiuru kok
Kai Mykkänen kok
Pia Kauma kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ville Kaunisto kok
Elina Lepomäki kok
Mari-Leena Talvitie kok
Timo Heinonen kok
Sari Sarkomaa kok
Jukka Kopra kok
Marko Kilpi kok
Heikki Vestman kok
Mia Laiho kok
Sari Multala kok
Kari Tolvanen kok
Wille Rydman kok
Ruut Sjöblom kok
Kalle Jokinen kok
Sari Tanus kd
Ano Turtiainen at
Sanni Grahn-Laasonen kok
Terhi Koulumies kok
Heikki Autto kok
Juhana Vartiainen kok
Antero Laukkanen kd
Janne Sankelo kok
Arto Satonen kok
Saara-Sofia Sirén kok
Anne-Mari Virolainen kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Antti Häkkänen kok
Pihla Keto-Huovinen kok
Jaana Pelkonen kok
Ben Zyskowicz kok
Markku Eestilä kok
Janne Heikkinen kok
Paula Risikko kok
Päivi Räsänen kd
Petteri Orpo kok
Sofia Vikman kok
Veikko Vallin ps
Joonas Könntä kesk
Ilkka Kanerva kok

Lakialoite LA 45/2020 vp

Mikko Lundén ps
Ari Koponen ps
Sheikki Laakso ps
Sari Essayah kd
Peter Östman kd